

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen Bernheze

Gezondheid vraagt om inzicht

Linda van Tilburg

Gezond² doet leven!

VM+OM 2020 | 13 oktober 2021

Hart voor Brabant

Preventie Gezonde omgeving Inzicht

WEET!

Hoe gezond uw
gemeente is

Hart voor Brabant

Preventie Gezonde omgeving Inzicht

Reguliere monitoringscyclus

- Wet publieke gezondheid
- 4 jaarscyclus
 - Ouders 0-11 jarigen
 - Jongeren
 - Volwassenen (18-64 jaar)
 - Ouderen (65+)
- Trends
- Brabantscan
- Beleidsadvisering

Nu monitoren via 4 jaars cyclus. De wens om nu in coronatijd 1x per 2 jaar indicatoren die sterk veranderlijk zijn te meten. Indicatoren die niet sterk veranderen 1x per 4 jaar blijven meten. Als GGD al jaren actief (ook landelijk) om te kijken hoe we hier kunnen innoveren

Voordeel van onze monitors is dat ze al jaren terug gaan en dus betrouwbare trends geven over de tijd. Zeker met de resultaten van de VMOM is straks goed het effect van corona op de algemene bevolking te zien.

Alle uitkomsten van de monitors en andere onderzoeken komen op de Brabantscan. Ook de cijfers m.b.t. corona (gedragsonderzoek, verdiepende factsheet en de aantallen geteste, positieven en vaccinaties staan op dit dashboard.

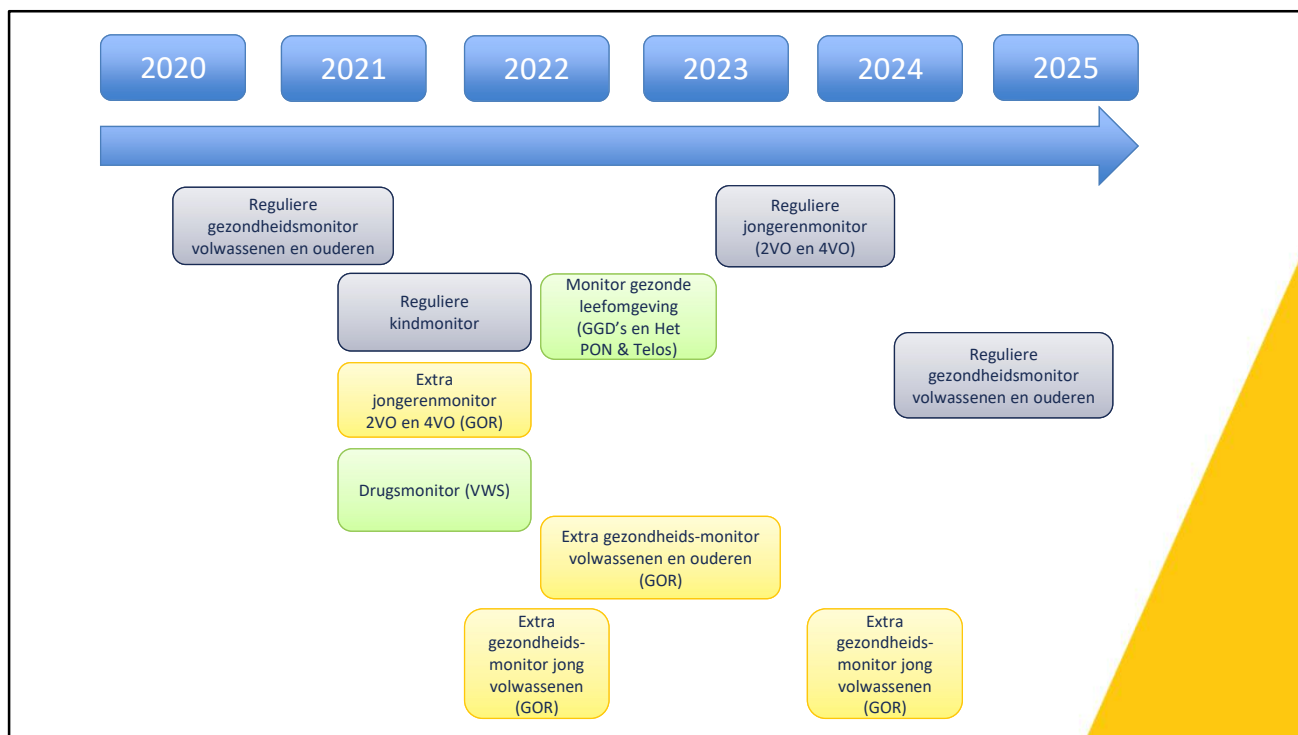
Monitors de voedingsbodem voor beleidsrijk adviseren. Niet alleen cijfers maar vanuit de GGD ook advisering op beleid en praktische toepassing door o.a. de GVO medewerker.

Landelijke GOR Propositie

- **Consortium:** 25 GGD'en, GGD GHOR Nederland, RIVM, Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum.
- **Doel:** meten van de gezondheidseffecten van de coronacrisis op de bevolking in Nederland.
- **Hoe:** extra meetmomenten naast de reguliere monitors waardoor de impact van de coronacrisis eerder in beeld is.
- **Extra:** doelgroep jongvolwassenen
- **Eerder inzicht van belang:** dragen steunpakketten op het gebied van sociaal en mentaal welzijn en leefstijl bij aan een betere gezondheid van onze inwoners?

Aanvraag loopt.

Op dit moment is de financiering vanuit VWS/ ministerie van financiën rond. We wachten nog op de definitieve handtekeningen maar het bericht is al gekomen dat de afronding daarvan een formaliteit is.

Wat zien we hier in deze tijdslijn. De grijze vlakken is de reguliere monitoringscyclus zoals we die vanuit de GGD uitvoeren. Het begin van het blokje is de start van de uitvoer en het einde is het moment van oplevering. Een belangrijke opmerking hierbij is dat we bij de ouderen en volwassenenmonitor en de 2/4VO monitor een landelijke samenwerking is. Door deze samenwerking zitten we ook aan een aantal afspraken af. Wij zouden het liefst alle monitors eerder opleveren maar dit is niet altijd mogelijk. Daarnaast staan er gele blokjes. De Gele blokjes zijn de monitors die door VWS gefinancierd worden en dus als extra momenten bij de monitoringscyclus komen. Zo kunnen we iedere 2 jaar de doelgroepen monitoren en komen we eerder met nieuwe cijfers voor beleid. De jongvolwassenen monitor is helemaal nieuw. Om specifieke aandacht aan deze groep die het nu al zwaar heeft te geven, is deze toegevoegd aan de cyclus.

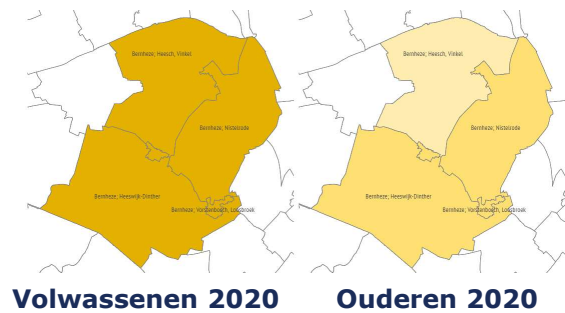
Daarnaast hebben we nog een aantal groene blokjes. In 2022 starten we vanuit de GGDen, het PON en Telos een monitor gezonde leefomgeving. Met de uitwerking hiervan zijn ze op dit moment bezig. Hier de link met de BrOS noemen? Waarom: belevingscijfers USP van BrOS. Reguliere monitoring te beperkt voor verdieping op thema's in de BrOS en wens voor nieuwe thema's.

In het najaar speelt in de regio Brabant NoordOost ook de drugsmonitor. Deze monitor richt zich op jongvolwassenen. Voor de volledigheid hebben we het innovatieproject tinder je gezondheid hier ook ingezet. Dit is een manier om te kijken hoe we jongeren het beste kunnen benaderen en of we met een simpele manier van vragen ook genoeg informatie ophalen. Er zit een kleine overlap in deze doelgroep. De drugsmonitor is voor jongeren van 16-25 jaar en tinder je gezondheid heeft dezelfde doelgroep. Daarom start eerst de drugsmonitor in BNO en later in het najaar tinder je gezondheid. Beide vragenlijsten zijn op iets anders gericht (drugs en mentale gezondheid)

Ervaren gezondheid

Ervaren gezondheid
Voelt zich (heel) goed

KM	JM	VM	OM
97%	89%	87%	69%
2013: 96%	2016: 85%	2016: 74%	2016: 63%

6

KM=kindmonitor 0-11 jaar (2017)

JM=Jongerenmonitor 12-18 jaar (2019)

VM= Volwassenenmonitor 18-64 jaar (2020)

OM= Ouderenmonitor 65+ jaar (2020)

Volwassenen: Nistelrode 82%, Heeswijk-Dinther 93%

Ouderen: Heesch, Vinkel 65%, Heeswijk Dinther 74%

Enkele subgroepen hebben minder vaak een goede ervaren gezondheid, namelijk logischerwijs ouderen, maar ook vrouwen, laagopgeleiden, migranten, mensen met minder inkomen of moeite met rondkomen, mensen met overgewicht en rokers.

Alcoholgebruik

Alcohol
Heeft in de afgelopen
4 weken alcohol
gedronken

JM
38%
33%

Overmatige drinker
(mannen > 14 glazen/week,
vrouwen > 7 glazen/week)

VM

21%

2016: 19%

OM

12%

2016: 16%

VM:19% ↓
OM:6% ↓

Drinkt niet of max. 1 glas per dag
(conform alcoholnorm
Gezondheidsraad 2015)

VM

33%

2016: 30%

OM

52%

2016: 48%

Jongerenmonitor

HvB: - 2011: 44%, 2019: 32% (in 2016 33%)

Gemeente: - 2011 46%, 2019 38% (2016 33%)

29% is binge drinker (bij 1 gelegenheid 5 glazen of meer)

26% aangeschoten of dronken geweest afgelopen 4 weken

Helaas nog steeds heel veel bingedrinkers (29%), ook al mogen jongeren sinds 2014 niet meer drinken tot hun 18^e. Dus al gaan ze wel wat later drinken, en drinken er relatief minder jongeren: als ze drinken is het snel bingedrinken. En ook voor aangeschoten/dronken zijn.

Opvallend is dat er geen dalende trend zichtbaar is in wat jongeren denken wat hun ouders er van vinden. Nog steeds geeft 63% van de jongeren aan dat zij denken dat ouders hun alcoholgebruik goed vinden (2011 60%). Meer dan de helft van de jongeren (57%) geeft aan dat ze geen verbod hebben om alcohol te drinken van hun ouders, maar dat er wel regels gesteld zijn. Bij een derde (32%) verbieden ouders het wel.

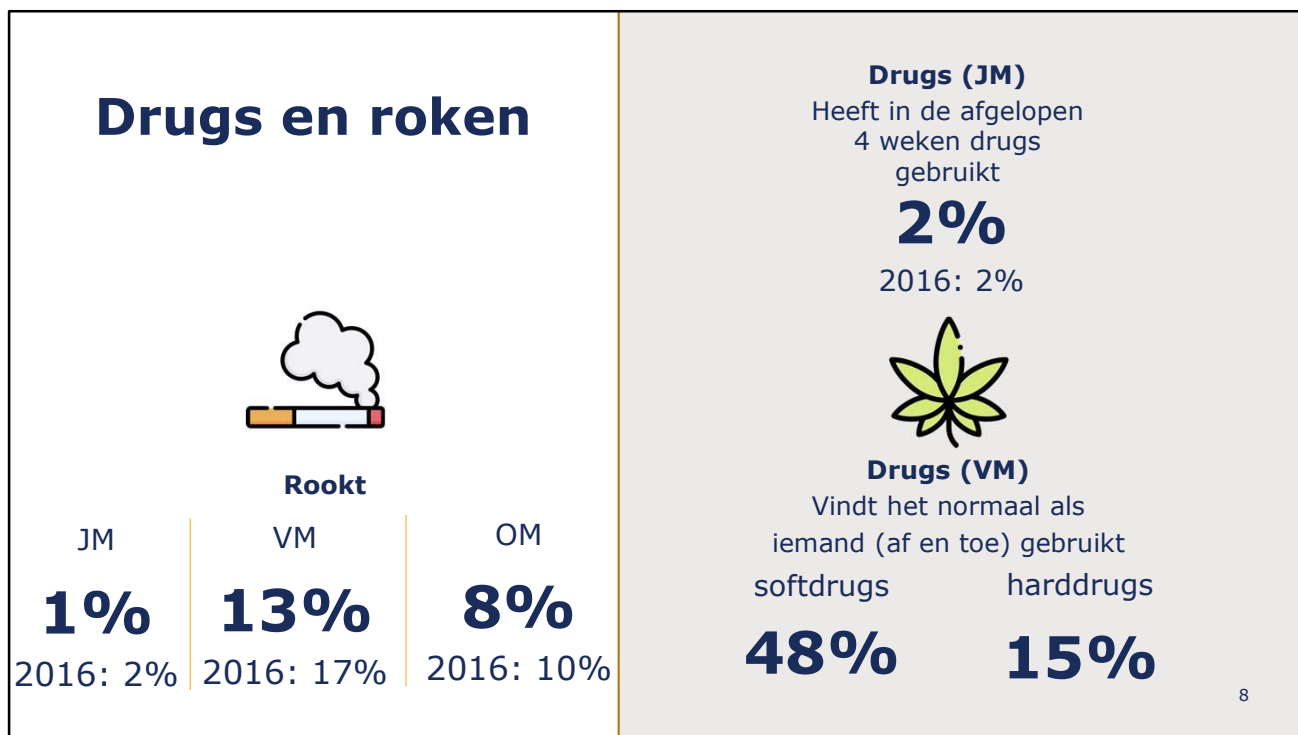
Overmatige drinker, OM: HvB 19% en dus minder!

Over het algemeen lijkt er een daling te hebben plaatsgevonden in het gebruik van

alcohol: zowel in veel gebruik (overmatige drinker) en ook voldoen meer mensen aan de alcoholnorm. Vraag is of dit een corona effect is of een daadwerkelijke daling. Maar het zijn nog steeds percentages waar aan gewerkt mag worden.

Impact corona

19% van de volwassenen en 6% van de ouderen is minder alcohol gaan drinken door corona

Roken

Roken blijft dalende lijn, vooral te zien bij VM en OM, bij JM is daarin minder te halen.

Drugs

JM:

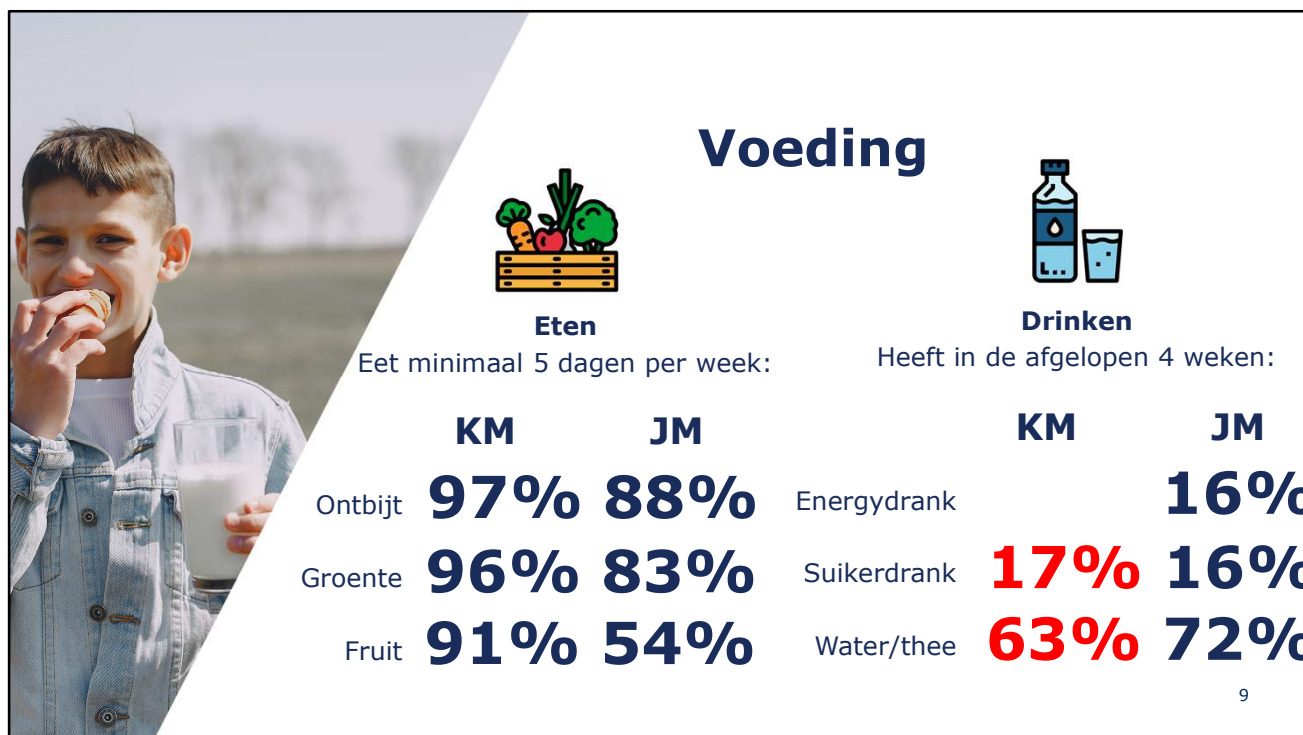
Gaat vooral om wiet of hasj (1%). Dit percentage is ongeveer gelijk gebleven met 2016 (2%) en ook 'ooit' drugs gebruikt blijft nagenoeg gelijk 10%.

Lachgas wordt op regio niveau significant meer gebruikt (van 3% naar 5%).

VM:

6% van de volwassenen gebruikt (af en toe) softdrugs, 3% harddrugs. Dus het wordt wel normaal gevonden als anderen het doen, maar wil niet zeggen dat iedereen het zelf ook doet.

Qua type drugs groot onderscheid in hoe normaal het gevonden wordt: cannabis is veel normaler (41%) dan lachgas (13%), XTC/GHB (14%) of amfetamines (7%).

Voeding:

- GROENTE consumptie is toegenomen voor jongeren sinds 2011, maar redelijk stabiel met 2016
- FRUIT consumptie is toegenomen voor kinderen sinds 2008, maar redelijk stabiel met 2013

Drinken:

Definities:

- Wel eens energydrink gedronken
- 3 of meer glazen suikerhoudende drank per dag gedronken (slechter dan in regio HvB: 12%)
- Dagelijks water of thee zonder suiker gedronken (slechter dan in regio HvB: 70%), maar stijgende lijn sinds 2013: 44%

Bewegen en overgewicht

Beweegrichtlijnen

Voldoet aan de Beweegrichtlijnen

VM

52%

2016: 55%

OM

43%

2016: 42%

Overgewicht (inclusief obesitas)

BMI van 25 of hoger

VM

44%

2016: 41%

OM

61%

2016: 63%

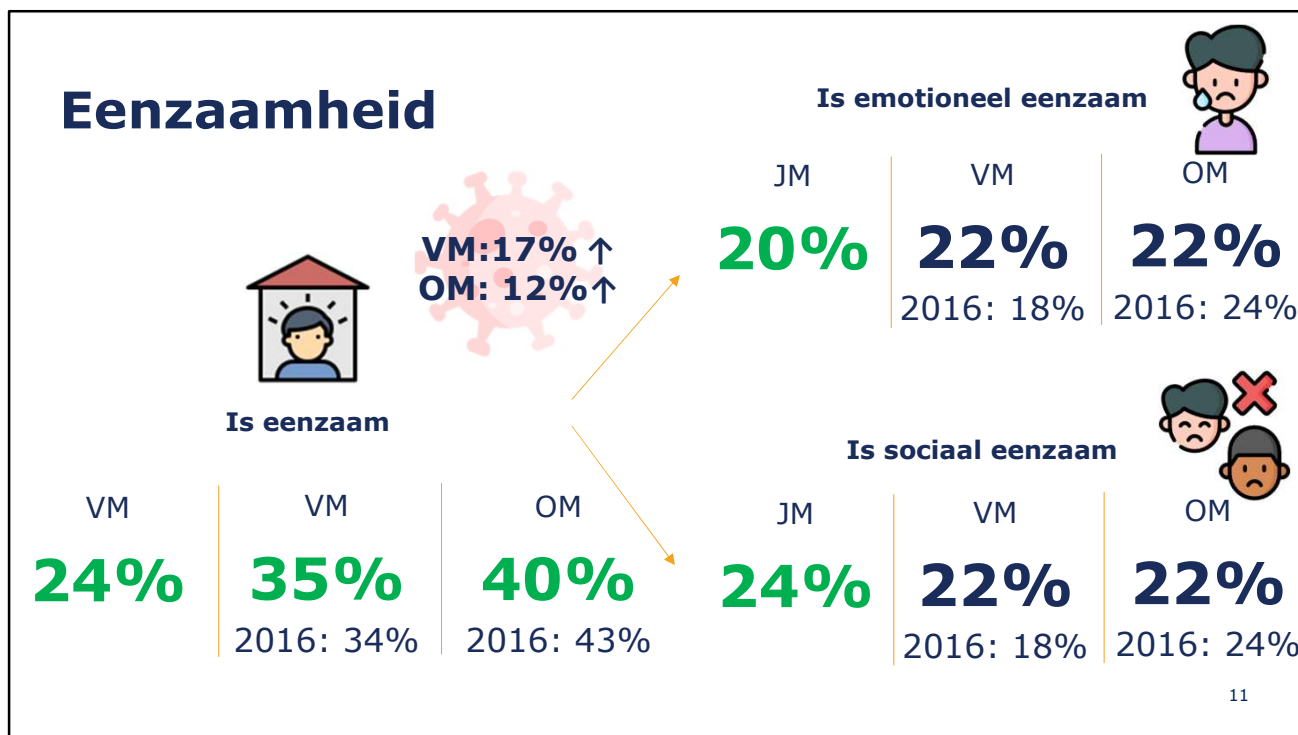
10

JM: Beweegnorm: sport en/ of beweegt 7 dagen per week minimaal 1 uur per dag
 VM+OM: Beweegrichtlijnen (2017): tenminste 2,5 uur per week matig intensieve inspanning en tenminste 2x per week spier- en botversterkende activiteiten.

Landelijk heeft bijna de helft van de volwassen Nederlanders overgewicht, oftewel een BMI van 25 of hoger. Dus daar zit geen verschil met de regio. Wel zorgwekkend: zowel percentages overgewicht als obesitas zijn eerder toegenomen dan afgenomen t.o.v. 2016.

Qua achtergrondkenmerken: Meer mannen hebben overgewicht, hoger naarmate men ouder wordt, lager opleidingsniveau en ook etniciteit is van invloed.

Hoewel **overgewicht** meer voorkomt bij **mannen**, komt obesitas juist vaker voor onder vrouwen. Zowel overgewicht als obesitas komen vaker voor onder ouderen dan onder jongere leeftijdsgroepen en lager opleidingsniveau. Hier ook westerse migratieachtergrond een factor.

Jongeren regio is 33% (dus in Bernheze met 24% minder), Volwassenen regio is 42% en dus minder en Ouderen regio is 47% en dus minder

Verschil emotioneel en sociaal eenzaam (een persoon kan beide zijn)

Emotioneel eenzaam: het ervaren van een leegte en het missen van een goede vriend(in)

Sociaal eenzaam: bij niemand terecht kunnen en niet veel mensen volledig kunnen vertrouwen

Impact corona

17% van de volwassenen en 12% van de ouderen voelen zich meer eenzaam door corona

Psychische gezondheid

Psychisch ongezond

Voelt zich psychisch ongezond

JM

VM

OM

13%

13%

16%

2016: 16%

2016: 16%

2016: 14%

Angststoornis/depressie

Heeft een matig tot hoog risico op een angststoornis of depressie

VM

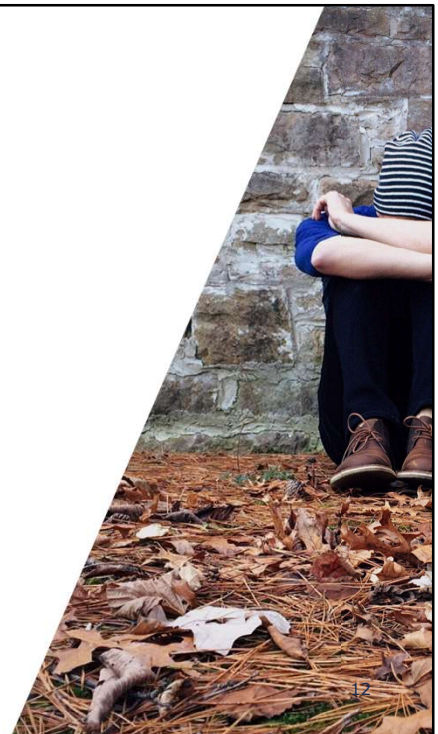
OM

40%

36%

2016: 44%

2016: 35%

Relatief minder jongeren psychisch ongezond: 13% vs 19%

Volwassenen scoren beter dan de regio Hvb (13 vs 18% en 40 vs 48%)

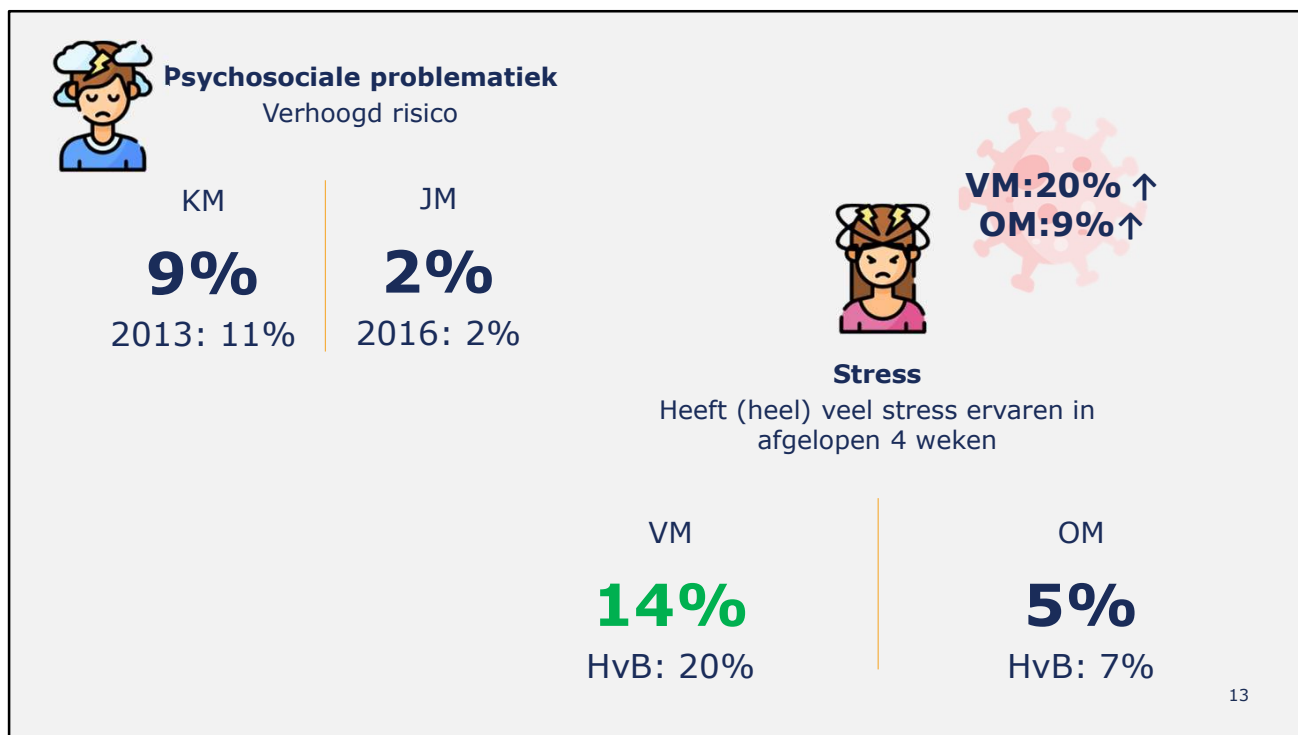
Psychische ongezondheid lijkt negatieve trend te hebben in de regio, maar dat zien we nog niet direct terug in Bernheze.

Het hebben van een hoog risico komt vaker voor onder studenten, jongvolwassenen, vrouwen, migranten, mensen met een lager opleidingsniveau, lager inkomen en moeite met rondkomen, alleenwonenden en éénoudergezinnen.

Eind 2020 9% van de 18- t/m 34-jarigen een hoog risico heeft op een angststoornis of depressie. Dit aandeel was 7% in 2016 en 6% in 2012. Ook in onze provincie zien we deze stijgende trend bij de jongvolwassenen, met vergelijkbare percentages (resp. 9%, 8% en 6%). Bij de totale groep Brabanders van 18 jaar en ouder blijft het aandeel mensen met een hoog risico op een angststoornis of depressie stabiel op 6%. Bij de 18- t/m 64-jarigen gaat het daarbij in 2020 om circa 7% van de mensen en bij 65+'ers om circa 4%.

De oorzaken van de toename in het risico bij jongvolwassenen zijn

nog niet duidelijk. In elk geval lijkt het niet uitsluitend een gevolg van de coronacrisis en de beperkende maatregelen. Ook vóór 2020 was er immers al sprake van een stijging. Het RIVM beschrijft in de Volksgezondheid Toekomst Verkenning van 2018 al dat jongeren en jongvolwassenen steeds meer prestatiedruk ervaren en dat steeds meer jongeren hiervoor worden doorverwezen naar de huisarts of geestelijke gezondheidszorg.

Stress: op het gebied van Kansrijke Start. 3% van de volwassenen heeft veel stress op het gebied van opvoeding. Dit is niet gekeken naar huishoudsamenstelling, maar over totale populatie.

Geen trends voor 2016 (andere manier van meten)

Meer stress bij vrouwen, jongvolwassenen en niet-westerse migratieachtergrond

Impact corona is hoog voor deze indicator.

Leefomgeving – is bezorgd over:

**Infectieziekten
overdraagbaar van
dier op mens**

VM

47%

2016: 39%

**Blootstelling
aan fijnstof**

VM

30%

2016: 21%

**Infectieziekten
overdraagbaar van
mens op mens**

VM

61%

**Overlastgevende
beestjes**

VM

33%

14

Alleen gevraagd in VM.

- Infectieziekten die overdraagbaar zijn van dier op mens: bijvoorbeeld Q-koorts. In HvB gaat het om 35%. In 2012 was het nog 29%, dus hier zit wel een duidelijk stijgende lijn in.
 - Blootstelling aan fijnstof: duidelijk stijgende lijn, in 2012 nog 16%
 - Infectieziekten die overdraagbaar zijn van mens op mens: bijvoorbeeld corona
 - Overlastgevende beestjes: bijvoorbeeld eikenprocessierupsen of teken
- Van laatste twee vragen geen data uit 2016 beschikbaar.

Bezorgdheid flink verhoogd (duiding waarschijnlijk corona)

Woonomgeving (VM)

Wordt ernstig gehinderd
door geluid

21%

2016: 24%

Wordt ernstig gehinderd
door geur

13%

2016: 11%

Bezorgd over de invloed
van de omgeving op de
gezondheid

16%

2016: 12%

15

Geur gaat vooral om stallen, vee, etc.
Geen verschillen met de regio.

Vindt dat de buurt:

Voldoende groen heeft

VM

86%

2016: 78%

OM

85%

2016: 90%

**Aantrekkelijk is om
in te bewegen**

VM

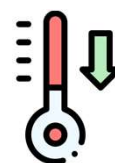
84%

2016: 82%

OM

85%

2016: 83%

**Voldoende plekken voor
verkoeling heeft**

VM

62%

2016: 68%

OM

70%

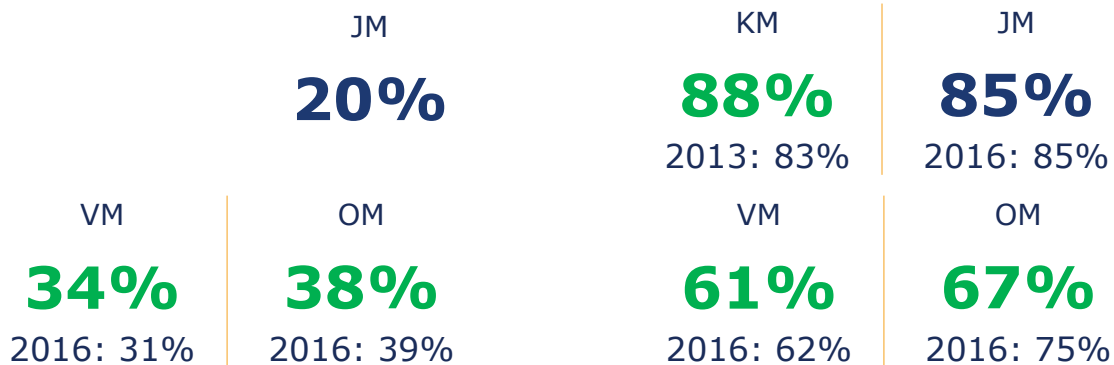
2016: 76%

Participatie

Vrijwilligerswerk
Verricht vrijwilligerswerk

Lid
Lid van vereniging of club

17

Kinderen:

In regio HvB 80% lid van een vereniging of club

Jongeren:

Vrijwilligerswerk vooral hoog in Vorstenbosch, Loosbroek (34%)

Volwassenen:

In regio HvB 24% vrijwilligerswerk.

In regio HvB 51% lid van club.

Ouderen:

In regio HvB 30% vrijwilligerswerk. Veel verschillen in de kernen:

Vorstenbosch/Loosbroek maar liefst 67%!! In Heesch, Vinkel 26%

In regio HvB 60% lid van club. Weer Vorstenbosch/Loosbroek hoog: 83%

Opvallend is dat we in de regio een daling zien in vrijwilligerswerk, terwijl dat in Bernheze niet zichtbaar is. Daling door coronacrisis of is dit bevestigend op het signaal wat verenigingen al langere tijd lijken te hebben (minder mensen willen zich binden aan een club of vaste taak). Vooral de jongere groep minder vrijwilligerswerk.

**Bedankt
voor je aandacht!**

Gezond² doet leven!

